

Ks. Kazimierz Romaniuk, *Małżeństwo i rodzina w Biblii*, Katowice 1981 Księg. Św. Jacka 8° ss. 171 (*Attende lectioni*, 7).

Jest to jedna z trzech pozycji ks. doc. Kazimierza Romaniuka w serii *Attende Lectioni*, obok *Powołania w Biblii* (1975) i *Wiary w*

zmartwychwstanie, pusty grób i pojawienie się zmartwychwstałego (1981), nie licząc starszej pozycji (z 1972 r.) wspólnie z o. A. Jankowskim — *Kapłaństwo w Piśmie świętym Nowego Testamentu*. W tej serii też opublikował Ks. prof. L. Stachowiak: *Prorocy — słudzy słowa* (1980). Pozycje z tej serii odznaczają się zazwyczaj dodatkowo szczęśliwym połączeniem przystępności i popularyzacyjnego podejścia z solidnym ujęciem naukowym w sensie zaznajomienia czytelnika ze współczesnym stanem zagadnienia i proponowanymi rozwiązaniami, z własnym wkładem autora, a jednocześnie uczynienie tego w sposób nie nużący, nie odstrasający i ludzkim, komunikatywnym językiem, bez żargonu naukowego, który tak bardzo odstrasza i zniechęca ludzi wyczulonych na piękno mowy ojczyściej, choćby nawet byli w stanie ten żargon pojąć. Autor omawianego tomu potwierdza to dobre mniemanie o całej serii, nawet gdy przytacza terminy i zwroty greckie, daje je w transkrypcji, podobnie jak i hebrajskie. Problematyka poruszana jest dużej wagi i dotyczy żywotnego wciąż zagadnienia, w którym wierni chcą mieć jasne rozeznanie, jak właściwie te sprawy przeżywane przez większość społeczeństwa, są ustawione w źródle Objawienia i jaka, oraz dlaczego, jest różnica między Starym a Nowym Przymierzem pod tym względem.

W siedmiu rozdziałach traktowane są sprawy małżeńskie według Starego Testamentu, natomiast w dwóch rozdziałach w Nowym Testamencie, co nie znaczy, by im było poświęcone mniej miejsca, lecz po prostu jest inny rozkład treści i rozdziały bardziej rozbudowane, bo autor rozróżnił tylko nauczanie samego Jezusa od nauczania Pawłowego, w którym widzi pełnię nowotestamentalnej nauki o małżeństwie i rodzinie. Problemy mieszczą się w ramach rozdziałów, a odnośnie Starego Testamentu (w cz. I) poświęcone im są osobne rozdziały. Po Zakończeniu reasumującym różnice i podobieństwa w charakterze religijno-socjologicznym małżeństwa w obu Testamentach, dołączył autor Noty uzupełniające, poświęcone dwóm zagadnieniom, wymagającym rzeczywistej obszerniejszego potraktowania, mianowicie, o „sprawiedliwości” Józefa, gdy chciał opuścić Maryję, oraz o sensie, w jakim naśladowcy Chrystusa mają „stać się dziećmi”. Potem mamy bibliografię, w której, niestety, figurują tylko trzy polskie nazwiska: Autora, o. Jankowskiego i ks. Kudasiwicza, a pozycje dotyczą czasu 1958—1970. Szkoda, że nie uwzględnione zostały inne przyczynki do tego działu zagadnień w publikacjach innych biblistów i w publikacjach nowszych. Jeżeli chodzi o poruszane problemy, to w części I traktuje autor o: udziale w stwórczej mocy Boga, instytucji małżeństwa starotestamentowego (wybór żony, „zapłata”, obrzęd zaślubin), o prawie małżeńskim (przeszkody, małżeństwo mieszane, rozwód, lewirat), faktycznej poligamii przy ideale monogamicznym, prawach kobiety, dziec-

ku, rodzinie, mistycznym ujęciu małżeństwa (tu także o Pieśni nad Pieśniami) oraz dramatach w życiu małżeńskim (bezpotomność, konflikt pokoleń, wiarołomstwo i despotyzm małżonka). W części nowotestamentalnej w rozdz. I dotyczącym nauki Jezusa, zostały omówione wyczerpująco teksty o nierozzerwalności małżeństwa w polemice z faryzeuszami (Mk 10, 2—9) i logion Jezusa (Mk 10, 10—12; Mt 5, 32; 19, 9; Łk 16, 18), następnie przez J 8, 10 n. o trwałości małżeństwa oraz współczesne próby spojrzenia na nierozzerwalność. Z kolei zajął się autor problemem celibatu (bezżeństwa) oraz rodziną (ojciec, matka, dziecko, wdowy — ich miejsce, prawa i obowiązki). W rozdz. II dotyczącym Pawłowego nauczania, po ogólnej charakterystyce, poruszone zostały zagadnienia: stosunku małżeństwa do dziewictwa, „małżeństw duchowych”, nierozzerwalności, separacji, przywileju Pawłowego, wdów, jednożeństwa, obowiązki i przywileje poszczególnych stanów w rodzinie, oraz mistyka małżeństwa. Mamy więc przegląd dyskusji i rozwiązania proponowane przez autora.

J. W. Roston